

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

ویژگی های معلم خوب، موفق و توانمند

زینب صدیق محمدنیا، محدثه صباحی، مهین سلمانی زندآبادی

دانشجویان کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پردیس فاطمه الزهراى تبریز (آموزش ابتدایی)

فاطمه جعفری کلیبر

دکتری زبان و ادبیات فارسی استادیار دانشگاه فرهنگیان تبریز

چکیده

هدف: با بررسی مطالعات پیشین و با توجه به اهمیت نقش معلم در یادگیری دانش آموزان و نقش سازنده او در جامعه و پیشرفت آن نیاز دانستیم که در مورد ویژگی های یک معلم اطلاعاتی بدست آوریم بنابراین هدف پژوهش حاضر یافتن ویژگی های یک معلم خوب، موفق و توانمند می باشد.

روش پژوهش: برای انجام پژوهش حاضر از روش کیفی استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش، دانشجو معلمان پردیس فاطمه الزهراى تبریز بودند. در پژوهش حاضر با استفاده از نمونه گیری هدفمند و ر دسترس تعداد ۱۰ نفر از اعضا تحت مصاحبه قرار گرفتند. سپس داده های حاصل از آنها از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی، تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: نتایج حاصل از یافته های پژوهشی نشان می دهد یک معلم خوب، موفق و توانمند ویژگی هایی چون خوش ذوق بودن، مهربان بودن، تحصیل کرده و آگاه بودن، مسئولیت پذیری، آشنا بودن با روش های نوین تدریس، باتجربه بودن، اهل تعامل و علاقمند به تدریس بودن، منظم و مرتب بودن، ایده پرداز بودن، برنامه ریز بودن، حامی و پشتیبان بودن، صبور بودن و صمیمی بودن را باید دارا باشد.

نتیجه گیری: با توجه به تاثیر بالای معلم در رویکرد تحصیلی-اخلاقی دانش آموزان، معلم باید تلاش کند ویژگی هایی را در خود داشته باشد تا بتواند به بهترین شکل در جامعه ایفای نقش کند و تاثیر بالایی در رشد و پیشرفت آن و پرورش انسان ها داشته باشد.

کلمات کلیدی (کلیدواژه): معلم، دانش آموز، آموزش، یادگیری، خوب، موفق، توانمند، خلاق

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مقدمه

در یک دیدگاه کلی، آموزش و پرورش در کانون رشد فردی و اجتماعی قرار می‌گیرد. از این رو می‌توان گفت بیان همبستگی اجتماعی، پیشرفت همه جانبه، توسعه پایدار، تعالی انسانیت و صلح همگی به آموزش و پرورش وابسته است. اگرچه عناصر گوناگونی در کارکرد آموزش و پرورش موثرند؛ لیکن معلم نقشی بی‌بدیل در این عرصه برعهده دارد. معلم از آن جهت کارگزار و عامل اصلی تعلیم و تربیت به شمار می‌آید که اهداف غایی و اجرایی نظام آموزشی در نهایت توسط وی محقق شده، منصفه ظهور می‌رسد. (سرابی و همکاران، ۱۳۹۵).

تعامل مستمر و چهره به چهره معلم و دانش آموزان بعنوان دو قطب اصلی نظام تربیتی، معلم را در موقعیتی ممتاز و منحصر به فرد قرار میدهد که هیچ یک از دیگر عناصر نظام آموزشی از آن برخوردار نیستند. پس معلم مهم ترین مجری برنامه های درسی است که کنش های منطقی، روانشناسانه و اخلاقی او سه عنصر اصلی تدریس را شکل میدهد. کنش های منطقی شامل فعالیت هایی مانند توضیح دادن، تصحیح کردن، تفسیر کردن و ارزشیابی است. کنش های روانشناسانه شامل کارهایی مانند انگیزه دادن، ترغیب کردن، پاداش دادن و تنبیه کردن است و کنش های اخلاقی نیز ویژگی هایی مانند: صداقت، شجاعت، بردباری، همدردی، احترام و انصاف را به نمایش می‌گذارد. (اقدسی و دیگران، ۱۳۹۲، به نقل از مهران و همکاران، ۱۳۹۵).

معلمی شغل و حرفه نیست، بلکه ذوق و هنر توانمندی است. معلمی در قرآن بعنوان جلوه ای از قدرت لایزال الهی، نخست ویژه ذات مقدس خداوند تبارک و تعالی است. در نخستین آیات قرآن که بر قلب مبارک پیغمبر اکرم (ص) نازل شد، به این هنر خداوند اشاره شده است که: **إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (۱) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (۲) إِقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ (۳) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (۴) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْمَلْ (علق، ۵-۱).**

رشتچی و کیانفر (۱۹۹۹ به نقل از معافیان، سرابی، ۱۳۸۸) نیز بیان داشتند که معلمان باید دارای یکسری ویژگی هایی باشند تا بتوانند در ایجاد یک محیط آموزشی موفق و کارا تاثیرگذار باشند.

ویژگی های مد نظر آنها بدین قرار است:

(۱) دانش: قبل از هر چیز لازم است که معلم دانش کافی نسبت به موضوع تدریس داشته باشد. همچنین او باید اطلاعات کافی درباره ی موضوعات اجتماعی، تاریخی، جغرافیایی، فرهنگی، سیاسی، علمی و ادبی را دارا باشد.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

۲) شخصیت: برخی از ویژگی های فردی در اکثر معلمان موفق به چشم می خورد که در این میان رشتچی و کیانفر به عزت نفس، انگیزه و پشتکار اشاره میکنند.

۳) تجربه: هر چند که دانش نقش مهمی در کارایی معلم دارد؛ اما راهکارها و اصول مؤثری در تدریس وجود دارد که معلم تنها در درون کلاس میتواند آن را کسب کند. همچنین از دید دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه نشان میدهد که آنها مهم ترین مؤلفه های تدریس اثربخش را به ترتیب: قدرت برقراری ارتباط، روش تدریس، دانش پژوهی و شخصیت فردی می دانند. (۲۰۰۹، ستاری، به نقل از مهران و همکاران، ۱۳۹۵). اگرچه مطالعات متعددی در حوزه معلم اثربخش صورت گرفته است اما عدم شناسایی و اعتبارسنجی ویژگی های معلم اثربخش در دوره ابتدایی از جوانب مغفول این مطالعات است. از سوی دیگر تبیین ویژگی های معلم اثربخش در هر نظام آموزشی، وابسته به مبانی و فلسفه خاص آن نظام است و در هر کشور و دوره تحصیلی متفاوت خواهد بود. (اسواینستون، ۲۰۱۵، به نقل از صدق پور و همکاران، ۱۳۹۷). به عبارت بهتر، در کشورهای مختلف، با توجه به ساختار، فلسفه و مقتضیات نظام آموزشی، معلم اثربخش دارای ویژگی های خاص آن کشور خواهد بود. بنابراین تلاش در راستای شناسایی و اعتبارسنجی ویژگی های معلم اثربخش دوره ابتدایی ایران بیش از حد احساس می گردد. (احمدی و همکاران، ۲۰۱۹).

در واقع عملکرد ویژگی های استاد و معلم است که باعث دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری دانشجو می گردد. بدین لحاظ ویژگی های مدرس اثربخش مورد توجه بسیاری از محققین در جهان بوده است. (اصغری، ۲۰۲۰، به نقل از صیامیان، ۱۳۹۱) براساس نظر رایس (۲۰۰۳)، تدریس فعالیتی پیچیده و متأثر از شایستگی های معلم است که در آن تا حدود زیادی، عملکرد دانش آموزان با توجه به قابلیت های معلم، قابل پیش بینی است.

معلم خوب باید از یک الگوی شایستگی و اقتدار که شامل دانش حرفه ای (دانش نظری، تعهد و شایستگی عملی) یادگیری در طول عمر، دانش معلمی، ویژگی های اخلاقی، دانش مربوط به دانش آموزان و مشکلات یادگیری آنها، دانش نظریه ها و راهبردهای آموزشی و دانش منابع آموزشی است، برخوردار گردد. (گل صنم لو و همکاران، ۱۴۰۰). به اعتقاد گازر، معلمان اثربخش باید در سه زمینه خود را تقویت نمایند. نخست اینکه باید در زمینه موضوعی که تدریس میکنند آمادگی داشته باشند؛ دوم اینکه باید درباره نظریه های یادگیری اطلاعات کافی داشته باشند؛ در آخر اینکه باید به مجموعه ای از مهارت ها که میتواند موجب تقویت روابط میان فردی در کلاس درس شود، مسلح باشند. (ملیر، ۱۳۹۱). با توجه به مطالعه پیشینه پژوهش، ما به دنبال یافتن پاسخ سوال زیر می فهمیم:

ویژگی های یک معلم خوب، موفق و توانمند چیست؟

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مبانی نظری

معلم: پیشرفت هر جامعه ای بیش از هر چیز در گرو عملکرد مطلوب نظام آموزشی آن کشور است و آنچه در قلب نظام آموزشی هر کشور جای دارد، **معلم** است. معلم را میتوان واسطه بین سیاست های نظام آموزشی و دانش آموزان دانست. بنابراین آنچه بیش از هر چیز اهمیت دارد استفاده از معلمان آگاه با شناخت و دانش کافی و مناسب است. دانش معلم باید جامعیت و مانعیت مناسب را داشته باشد. معلم باید در زمینه دانش پداگوژی (هنر و روش شناسی تدریس)، دانش محتوایی، دانش بافت جامعه (آگاهی معلم از شرایط تاریخی، جامعه شناختی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی جامعه محل خدمت) و دانش فرا شناختی (یعنی معلم بر انواع دانش خود و چگونگی استفاده از آنها نظارت کند و در این زمینه انعطاف لازم را داشته باشد). اطلاعات لازم را داشته باشد (کد خدایی، ۱۳۹۵).

اصلی ترین کارگزاران برنامه درسی و نظام آموزشی، معلمان می باشند، که یکی از کلیدی ترین و حساس ترین مشاغل و حرفه های یک نظام را برعهده دارند بطوری که توسعه جامعه و ترقی همه جانبه آن به نظام آموزشی آن جامعه و معلمان این نظام بستگی دارد؛ همچنین موفقیت و شکست نظام آموزشی به معلمان آن وابسته است و در صورتی که این معلمان، هویت حرفه ای منسجم و شکل گرفته داشته باشند، منجر به موفقیت نظام خواهد شد. هویت حرفه ای نیز چون سایر جنبه های هویت تحت تاثیر عوامل مختلف می باشد. (محمودی بورنگ و نبئی، ۱۳۹۸).

فرهنگ پذیری و جامعه پذیری از جمله اصلی ترین و مهم ترین کارکردهای نهاد تعلیم و تربیت به حساب می آید؛ چرا که مهم ترین سازوکار برای شکل گیری هویت محسوب می شود. شکل گیری هویت هم از جمله مهم ترین اهداف تعلیم و تربیت به حساب می آید. از سوی دیگر، معلم از مهم ترین و مؤثرترین عناصر در فرآیند تعلیم و تربیت است. بنابراین، معلم در فرآیند فرهنگ پذیری، جامعه پذیری و شکل گیری هویتی به ویژه هویت فرهنگی دانش آموزان نقش کلیدی دارد. وظیفه آماده سازی معلمان هم برعهده نظام تربیت معلم است. (شمشیری، ۱۳۹۶).

مهم ترین سرمایه ای که هر سازمان برای تحقق بخشیدن به اهداف خود در اختیار دارد، نیروی انسانی است. آموزش و پرورش بعنوان اثرگذارترین سازمان در هر جامعه، به منظور داشتن عملکرد بهینه نیاز به نیروی انسانی کارآمد و متخصص دارد. از آنجا که معلمان اصلی ترین سرمایه انسانی در نظام آموزشی هستند؛ دانش، مهارت و تخصص آنها از اهمیت بسزایی برخوردار است. ریشه چنین دانشی در آموزش و تربیت معلمان نهفته است که برنامه ریزی و اجرای اصولی آن ضرورتی اجتناب ناپذیر است. (کد خدایی، ۱۳۹۵).

پیشینه تحقیق

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

فیض و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیق خود با عنوان پیشینه شناسی اخلاق حرفه ای معلم در آموزش مطرح کردند ماهیت حرفه معلمی، اخلاق جمعی در حرفه معلمی، مبانی آموزش اخلاقی و شخصیتی ویژگی های آموزش اخلاق مدار، پیوند دادن اخلاق به دروس، مسائل اخلاق حرفه ای در آموزش و پرورش، ابزارهای هنجارمدار و آیین های بایسته شناسی حرفه معلمی ارائه شدند. می توان نتیجه گرفت موفقیت در فعالیت حرفه ای معلم نیازمند رعایت اصول، راهبردها و موازین اخلاق حرفه ای است. مطالعات شیروانی و همکاران (۲۰۲۱) با موضوع شناسایی مهارت ها و شایستگی های معلم در آموزش و تربیت اجتماعی سیاسی، نشان داد که نظام آموزش و پرورش نقش مهمی در آموزش و تربیت سیاسی و اجتماعی دانش آموزان دارد. معلم با ایجاد و تقویت مهارت های اجتماعی پایه در دانش آموزان سعی می کند تا با راهنمای عمل قرارداد اصول تربیت اجتماعی که عبارت اند از: وحدت، مسئولیت، عدالت، مشارکت به اهداف تربیت اجتماعی نایل شود. در تربیت سیاسی دانش آموزان نیز انتظار می رود معلم به مولفه های تربیت سیاسی که عبارت اند از آزادی، استقلال، عدالت و دادن آگاهی سیاسی توجه جدی داشته باشد. چراکه تربیت سیاسی منجر به توسعه سیاسی در سطح جامعه میشود، که آن نیز به معنای افزایش مشارکت مسئولانه احاد افراد جامعه در سرنوشت سیاسی خود و جامعه خود خواهد بود.

یافته های نادمی، مهدیه سادات و همکاران (۱۴۰۰) در سنجش رابطه حمایت عاطفی معلم و حمایت هیجانی دانش آموز با انگیزش درونی، بیرونی، بی انگیزشی تحصیلی با میانجی گری هیجانات تحصیلی نشان از آن دارد که حمایت عاطفی معلم، حمایت هیجانی دانش آموز و هیجانات تحصیلی بر روی انگیزش درونی و بیرونی اثرگذار است. از این رو معلم باید توجه ویژه ای روی حمایت عاطفی از دانش آموزان داشته باشند و دانش آموزان را به حمایت هیجانی از هم تشویق نمایند و اجازه بروز هیجانات در کلاس به آنها داده شود تا انگیزش تحصیلی آنها افزایش یابد. شایسته فرد، رحمت و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله اخلاق حرفه ای معلم و تاثیر نگرش صحیح در پرورش متربی بیان می کند مهم ترین چیزی که معلمان و مربیان را به عوامل کارآمد برای تربیت نسلی در شان و تراز نظام اسلامی تبدیل می کند، تغییر نگرش آنان درباره موضوعات اساسی جهان هستی است. مانند نگرش صحیح به توحید، اعتقاد به علم، قدرت و حکمت بی پایان خداوند، اعتقاد به ربوبیت خداوند متعال، اعتقاد به نصرت و یاری خداوند و طلب خیر از او و..

در نگرش صحیح به دین، موضوعاتی مانند (آسانی دین)، (پذیرش اختیاری دین)، (تفاوت نهادن بین دین و دینداران) و (اعتقاد به سیاست دینی) مهم ترین موضوعاتی است که در حرفه معلمی تاثیر گذار است.

حصاری، مرتضی و همکاران (۱۳۹۸) فرایند بهبود روند آموزش: نقش معلم در مقابل نقش دانش آموزان انجام دادند به اطلاعاتی دست یافتند. یافته ها حاکی از اهمیت اساسی نقش معلم در کلاس نسبت به تغییر نگرش شاگردان بوده است. ایجاد نگرش مثبت از جانب معلم باعث ارتقا سطح یادگیری شاگردان می شود. از دیگر یافته هایشان این بود که انگیزه بالای دانش آموزان احساس نیاز آنان به یادگیری مطالب درسی و

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

تلاش آنان از عوامل موثر در شرکت فعال آنان در کلاس و در یادگیری مطالب درسی بوده است. نتایج این که معلم در سرکلاس نقش حیاتی نسبت به کاهش پیچیدگی شناختی و زبانی مطالب درسی را دارد و فرایند یادگیری را تسهیل می‌دهد اما دانش آموزان در خارج از کلاس نقش حیاتی دارند مثلا تکالیف خود را انجام دهند، پژوهش انجام دهند.

باتوجه به تحقیق کدخدایی، محبوبه سادات (۱۳۹۵) **نگاهی کاستی‌جویانه به دانش معلم**، بجا و شایسته است که معلمان قبل از خدمت؛ آموزش لازم در زمینه های مختلف رادریافت نمایندو با سلاح دانش چندگانه پای به عرصه تعلیم و تربیت نسل آینده بگمارند و البته این مهم اتفاق نمی افتد مگر باطراحی و برنامه ریزی هدفمند و اصولی در زمینه آموزش و پرورش معلمان که لازم است به گونه ای سازمان دهی شود که برون داد آن معلمی خلاق، انعطاف پذیر و تولیدکننده دانش باشد، نه معلمی که در انجام حرفه خود، صرفا به دانش از پیش آموخته متکی است، به بیانی دیگر نظام آموزش بیشتر از آنکه به معلمان مصرف کننده دانش نیاز داشته باشد به معلمان تولید کننده دانش نیازمند است .

نتایج تحقیق عنانی سراب، محمدرضا (۱۳۸۴) **در موضوع راهکارها یا ارتباطی در گفتار معلم** نشان می دهد که اولاً راهکارهای ارتباطی، بخش مهمی از گفتار معلم را تشکیل می دهند، ثانيا کاربرد راهکارها به هدف گفتار و نوع فعالیت یاددهی یادگیری بستگی دارد. راهکارهای ارتباطی به منظور تسهیل در فرآیند ارتباط توسط گوینده در گفتار اعمال میشود.

هدف اصلی

بنابراین با توجه به بررسی های انجام شده در پیشینه، هدف پژوهش ما یافتن ویژگیهای یک معلم خوب، موفق و توانمند می باشد.

سوال اصلی

یک معلم کارآمد و تاثیرگذار چگونه میتواند خوب، موفق و توانمند باشد؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، بر حسب هدف از نوع تحقیقات کاربردی است. جهت دستیابی به هدف پژوهش حاضر از مطالعات کتابخانه ای و منابعی از قبیل مقاله ها، ژورنال ها و سایت هایی همچون (**ensani.ir, sid.ir** و...) استفاده شده است.

جامعه و نمونه

در روش کیفی از بین جامعه که شامل دانشجومعلمانی پردیس فاطمه الزهراهای شهرستان تبریز بود؛ ۱۰ نفر دانشجومعلم بصورت نمونه گیری در دسترس و هدفمند انتخاب شدند.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

ابزار گردآوری اطلاعات

مصاحبه، ابزار انتخابی و مورد استفاده ما به منظور جمع آوری اطلاعات می باشد که سوالاتی در ارتباط با موضوع، طراحی و از دانشجویان پرسیده شد.

مصاحبه های انجام یافته و اطلاعات مصاحبه شوندگان

جدول ۱: کد اختصاصی مشارکت کنندگان

ردیف	کد	مشخصات شرکت کنندگان
۱	مصاحبه شونده ۱	زن، ۳۰ سال سابقه خدمت، لیسانس معلم
۲	مصاحبه شونده ۲	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۳	مصاحبه شونده ۳	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۴	مصاحبه شونده ۴	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۵	مصاحبه شونده ۵	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۶	مصاحبه شونده ۶	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۷	مصاحبه شونده ۷	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۸	مصاحبه شونده ۸	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۹	مصاحبه شونده ۹	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی
۱۰	مصاحبه شونده ۱۰	زن، ترم ۲، آموزش ابتدایی

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

کدگذاری باز

مصاحبه شونده ۱

یک معلم خوب باید مهربان، خوش اخلاق و صبور باشد. با دانش آموزان ارتباط برقرار نماید و با آنها پیوند دوستی داشته باشد. دانش آموزان خود را دوست بدارد. دروسی مثل ریاضی را با بازی تدریس نماید. در فضای باز مدرسه مثل حیاط یا پارک نزدیک مدرسه تدریس نماید. کودکان را برای بازدید از موزه ها و اماکن علمی ببرد. آموزش باید دوطرفه یعنی معلم محور به دانش آموز محور باشد. معلم باید فضای کلاس را زنده نگه دارد. بعضی مواقع سوالات توسط خود دانش آموزان طرح گردد؛ سوالاتی که برای آنها طرح میشود زیاد مفهومی و کلیشه ای نباشد. معلم همیشه باید نقش راهنما را برای دانش آموزان داشته باشد. با مدیر و معاونین همکاری لازم را به اجرا درآورد.

(۱)خوش ذوق	(۲)خلاق	(۳)مهربان	(۴)خوب	(۵)تحصیل کرده و آگاه	(۶)موفق	(۷)توانمند
------------	---------	-----------	--------	----------------------	---------	------------

مصاحبه شونده ۲

معلم باید صبور باشد.علاقه قلبی به تدریس داشته باشد. به دانش آموزان خود فرق نگذارند. بین دانش آموزان والدین و همکاران تعامل مفید برقرار نماید دیندار و باوقار باشد. تدریس معلم عالی باشد. از فضای مدرسه به صورت درست استفاده کند. به مفاهیم دروس تسلط کافی داشته باشد. برای انجام فعالیت ها جهت ایجاد نظم و انضباط در دانش آموزان برنامه ریزی داشته باشد. جهت رفع خستگی و سرگرمی دانش آموزان بازی های جذابی ایجاد کند. برای شاگردان خود الگو باشد. نقاط قوت و ضعف دانش آموزان خود را بشناسد. جهت برقراری بهتر ارتباط با آنها برای ارتقای سطح آموزشی دانش آموزان تلاش کند.سر وقت در کلاس حاضر شود. خلاق و موفق باشد. پشتیبان و حامی دانش آموزان باشد. توانمند باشد. مطالعه داشته باشد و به روش های نوین تدریس تسلط داشته باشد.

(۱)اهل تعامل	(۲)مهربان و حامی	(۳)پشتیبان و حامی	(۴)مطلع از روش های نو	(۵)منظم و مرتب	(۶)خلاق	(۷)خوب	(۸)موفق	(۹)توانمند	(۱۰)علاقه مند به تدریس
--------------	------------------	-------------------	-----------------------	----------------	---------	--------	---------	------------	------------------------

مصاحبه شونده ۳

علاقه مند به تدریس باشد. صبور و بردبار باشد. آراسته و پاکیزه باشد. دانش آموزان را با همدیگر مقایسه نکند. برنامه ریزی دقیق و طرح درس مناسب داشته باشد. حس رقابت و رغبت را در دانش آموزان ایجاد کند. به دانش آموزان امید بدهد. قدرت بیان خوبی داشته باشد تا ارتباط خوبی برقرار نماید. مطالعه مستمر داشته باشد و دانش خود را به روز کند. سر وقت در کلاس حاضر شود. پشتیبان و حامی دانش آموزان باشد. مهربان و با محبت و اهل تعامل باشد. موفق و خلاق باشد. سعی کند همیشه معلم خوبی باشد. توانمند باشد و این توانمندی را به بهترین نحو به کار ببندد.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

(۱) موفق	(۲) اهل تعامل	(۳) پشتیبان و حامی	(۴) توانمند	(۵) آشنا با روش های نوین	(۶) خوب	(۷) خلاق	(۸) علاقه مند به تدریس
----------	---------------	--------------------	-------------	--------------------------	---------	----------	------------------------

مصاحبه شونده ۴

معلم خوب کسی است که کارهای خود را به نحو احسن انجام دهد. گفت و گو های گروهی داشته باشد. دانش آموزان را به بحث و گفتگو با یکدیگر تشویق نماید. زمینه های لازم را برای ایجاد و ارائه ایده های مفید فراهم نماید. به دانش آموزان برجسب نزند. خلاق باشد. قلبی رقیق و صاف داشته باشد. موفق داشته باشد و امید داشته باشد و به بچه ها امید دهد. دائماً در حال علم آموزی باشد و سعی بر این داشته باشد که روش های جدیدی را بیاموزد. اهل تعامل باشد و تعادل را در کلاس و میان دانش آموزان رعایت کند. توانمند باشد و روحیه مناسب داشته باشد و علاقه مند به تدریس باشد.

(۱) موفق	(۲) آشنا با روش های نوین	(۳) خلاق	(۴) علاقه مند به تدریس	(۵) توانمند	(۶) داشتن روحیه مناسب	(۷) خوب	(۸) ایده پرداز
----------	--------------------------	----------	------------------------	-------------	-----------------------	---------	----------------

مصاحبه شونده ۵

معلم باید با اخلاق باشد. از روش های نوین استفاده کند. مسئولیت پذیر و زمان شناس باشد. دائماً در حال یادگیری و افزایش سطح علمی خود باشد. معلم باید توانمند باشد و تجربه کسب کند. اعتماد به نفس بالایی داشته باشد. از فناوری های جدید استفاده نماید. فرصت فراهم کند تا با دانش آموزان خود صحبت کند. از فیلم و نمایش و قصه استفاده نماید. برنامه ریزی داشته باشد. از شاگردان خود حمایت کند. موفق باشد. زمان تدریس طولانی نباشد و اعتماد به نفس بالایی داشته باشد.

(۱) خوب	(۲) موفق	(۳) با تجربه	(۴) خلاق	(۵) توانمند	(۶) برنامه ریز	(۷) مسئولیت پذیر	(۸) پشتیبان و حامی	(۹) اعتماد به نفس بالا
---------	----------	--------------	----------	-------------	----------------	------------------	--------------------	------------------------

مصاحبه شونده ۶

معلم باید خوب، صبور و با فهم و گشاده رو باشد. از بازی برای تدریس استفاده کند و تدریس غیر مستقیم داشته باشد. کلاس داری خوبی داشته باشد. پرسش و آزمون به موقع داشته باشد. کسب مقام در مسابقات داشته باشد و به روز باشد. توانمند، خلاق و موفق باشد. علاقه مند به تدریس باشد و حامی و پشتیبان دانش آموزان باشد.

(۱) خوب، موفق	(۲) حامی و پشتیبان	(۳) صبور	(۴) خلاق، توانمند	(۵) استفاده از بازی در تدریس
---------------	--------------------	----------	-------------------	------------------------------

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مصاحبه شونده ۷

معلم باید به تفاوت میان خود و دانش آموزان آگاه باشد. قدرت هدایت کلاس به سوی هدف های مشخص را داشته باشد. احساسات سودجویانه خود را کنترل نماید. رفتارهای شاگردان خود را بفهمد و درک کند تا بتواند به بهترین و آسان ترین شکل ممکن به آنها کمک کند؛ این فهم و درک حاصل هوش و تجربه خواهد بود. انمند و خلاق باشد. تسلط کافی به آنچه که تدریس می کند داشته باشد و موفق باشد. معلم باید لحظات مفید و خوشایندی را برای همه دانش آموزان در کلاس خلق کند؛ ولی دانش آموزان در عین لذت بردن از کلاس مطالبی که انتظار داریم یاد بگیرند را بیاموزند. معلم باید راه خوشبختی و موفقیت درسی را به همدیگر ربط دهد و میان آنها پیوند برقرار نماید و کاری کند که دانش آموز با خوشحالی و رضایت کامل و در عین لذت بردن از زندگی خود، موفقیت تحصیلی را هم طی کند.

(۱) خلاق، خوب	(۲) دارا بودن درک، هوش، تجربه	(۳) توانمند	(۴) بیانگر رابطه خوشبختی و موفقیت	(۵) داشتن هدف، ایده پرداز	(۶) موفق	(۷) منظم و برنامه ریز	(۸) مهربان	(۹) دارای اهداف مشخص
---------------	-------------------------------	-------------	-----------------------------------	---------------------------	----------	-----------------------	------------	----------------------

مصاحبه شونده ۸

معلم باید خوب باشد و معلم خوب کسی است که علاوه بر تدریس کتاب درسی به بچه ها زندگی واقعی را هم آموزش دهد. واقعیت های زندگی را برای دانش آموزان نمایان سازد. خلاق باشد. علاوه بر تدریس، آداب معاشرت و اصول اخلاقی را هم به آنها آموزش دهد. با کمترین امکانات بهترین نتیجه را برای کودکان مهیا کند. تحصیل کرده و آگاه باشد. خلا، و موفق و با روحیه باشد. صبور و مهربان باشد.

(۱) خلاق	(۲) توانمند	(۳) صبور	(۴) مهربان	(۵) آموزنده واقعیت	(۶) استفاده کننده از روش های نوین
----------	-------------	----------	------------	--------------------	-----------------------------------

مصاحبه شونده ۹

معلم باید توانمند باشد. دانش آموزان را برای یادگیری سر ذوق آورد. احساسات خودش را در کلاس کنترل کند؛ مثلاً اگر دانش آموز کاری کرد که معلم عصبانی شود سعی کند درجه عصبانیتش رو پایین بیاورد و خشمش را کنترل کند. معلم باید خلاق باشد و با کمترین امکانات بتواند بهترین تدریس را داشته باشد. معلم باید خوب باشد و بتواند با بچه ها ارتباط خوبی داشته باشد. معلم باید با بچه ها صمیمی باشد و جوری باشد که به اصطلاح خودمان بچه ها از او حساب ببرند. معلم موفق معلمی است که علاوه بر اینکه در زمینه تدریس موفق باشد در همه عرصه های دیگر هم موفق باشد.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

۱) موفق، توانمند	۲) صمیمی	۳) سخت گیر	۴) خوب، خلاق	۵) خوش ذوق	۶) آشنا با روش های نوین
------------------	----------	------------	--------------	------------	-------------------------

مصاحبه شونده ۱۰

از نظر او معلم باید دانش کافی داشته باشد و هم توانایی انتقال آن دانش را داشته باشد. از وقت هایی که ممکن است به هدر روند استفاده کند و درس هایی که دانش آموزان با روش های قبلی نتوانستند بیاموزند را با روش های جدید به آنها آموزش دهد. معلم توانمند معلمی است که وقتی بقیه معلمان نمی توانند مشکلی را در کلاس حل کنند آن معلم با تجربه خودش یا با ایده هایی که دارد بتواند مشکل را حل کند. معلم باید خلاق و خوب باشد و تمام شایستگی های لازم را برای معلمی داشته باشد. معلم باید در کار خود موفق و باید مسئولیت پذیر باشد و معلم باید با بچه ها با مهربانی و صمیمیت رفتار کند.

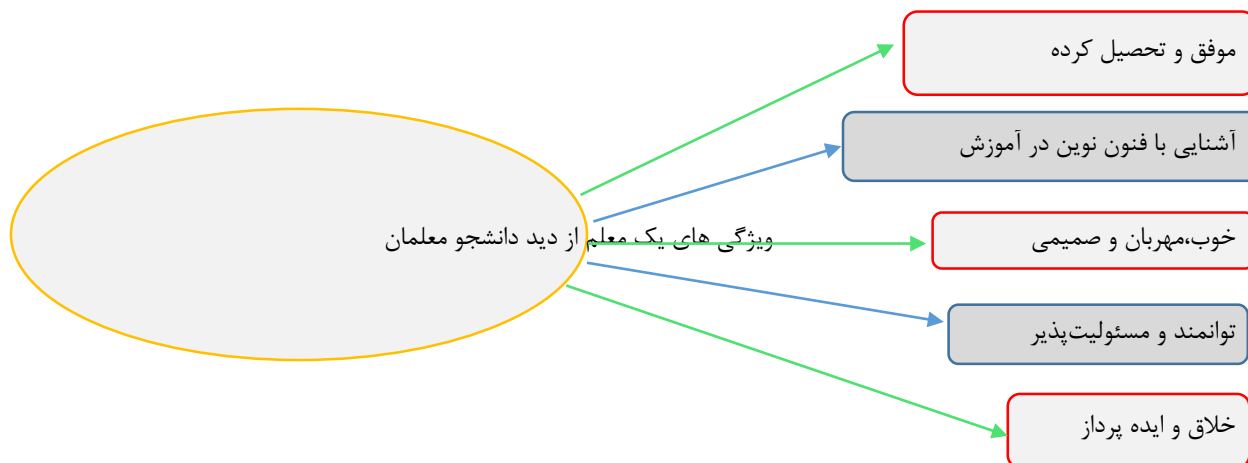
۱) خوب	۲) توانمند	۳) خلاق	۴) مهربان	۵) موفق	۶) مسئولیت پذیر	۷) با تجربه	۸) صرفه جویی در زمان	۹) آشنا با روشهای نوین
--------	------------	---------	-----------	---------	-----------------	-------------	----------------------	------------------------

کدگذاری محوری:

ویژگی ها	فراوانی	ویژگی ها	فراوانی
خوش ذوق	۲	هدفمند = برنامه ریز = منظم	۲
علاقتمند به تدریس	۲	حامی و پشتیبان	۴
موفق	۹	موفق = تحصیل کرده و آگاه	۹
مهربان و صمیمی	۶	اهل تعامل	۲
خلاق	۸	داشتن روحیه مناسب	۱

۱۰	توانمند = مسئولیت پذیر	۷	آشنایی به روشهای نوین = استفاده از امکانات و فناوری در تدریس = استفاده از بازی در تدریس
۳	درک، هوش، تجربه	۲	ایده پرداز
۱	صرف جو در وقت	۳	صبور = اعتماد به نفس بالا

کد گذاری انتخابی:

مروری بر تحقیقات پیشین:

ردیف	نویسنده (تاریخ)	موضوع پژوهش	نتیجه گیری
۱	فیض و همکاران (۲۰۲۱)	پیشینه شناسی اخلاق حرفه ای معلم در آموزش	موافقت فعالیت حرفه ای معلم نیازمند رعایت اصول راهبردها و موازین اخلاق حرفه ای است.
۲	شیروانی و همکاران (۲۰۲۱)	شناسایی مهارت ها و شایستگی های معلم در آموزش و تربیت اجتماعی سیاسی	تربیت سیاسی منجر به توسعه سیاسی در سطح جامعه می شود که آن نیز به فضای افزایش مشارکت مسئولانه احاد افراد جامعه در سرنوشت سیاسی خود و جامعه خود خواهد بود.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

۳	نامی، مهدی سادات و همکاران (۱۴۰۰)	سنجش رابطه حمایت عاطفی معلم و حمایت هیجانی دانش آموز با انگیزش درونی، بیرونی بی هیجانی تحصیلی با میانجیگری هیجانات تحصیلی	از این رو معلمان باید توجه ویژه ای روی حمایت عاطفی دانش آموزان داشته باشند و دانش آموزان را به حمایت هیجانی از هم تشویق نمایند و اجازه بروز هیجانات در کلاس به آنها داده شود تا انگیزش تحصیلی آنها افزایش یابد.
۴	شایسته فرد، رحمت و همکاران (۱۳۹۹)	اخلاق حرفه ای معلم و تاثیر نگرش صحیح در پرورش مربی	مهمترین چیزی که معلمان و مربیان را به عوامل کارآمد برای تربیت نسلی در شان و تراز نظام اسلامی تبدیل می کند تفسیر نگرش آنان درباره موضوعات اساسی جهان هستی است.
۵	حصاری مرتضی، همکاران (۱۳۹۸)	فرایند بهبود روند آموزش: نقش معلم در مقابل نقش دانش آموزان	معلم سر کلاس نقش حیاتی نسبت به کاهش پیچیدگی شناختی و زبانی مطالب درسی را دارد و فرایند یادگیری را تسهیل می دهد.
۶	کدخدایی، محبوبه سادات (۱۳۹۵)	نگاهی کاستی جویانه به دانش معلم	معلمان قبل از خدمت، آموزش لازم در زمینه های مختلف را دریافت نمایند و با سلاح دانش چندگانه پای به عرصه تعلیم و تربیت نهند.
۷	عنانی سراب، محمدرضا (۱۳۸۴)	راهکار های ارتباطی در گفتار معلم	راهکار های ارتباطی به قطور تسهیل در فرآیند ارتباط توسط گوینده در گفتار اعمال می شوند.

نتیجه گیری

طبق مطالعه پژوهش های مرتبط در ارتباط با موضوع به این نتیجه دست یافتیم که:

- یک معلم خوب معلمی است که علاقه قلبی به تدریس داشته باشد، صبور و خوش اخلاق (خوش رو) باشد، دانش آموزانش را تشویق کند، مسئولیت پذیر باشد، هرگز میان دانش آموزانش تبعیضی قائل نشود و بر دانش آموزانش برچسب نمی زند.
- یک معلم خوب معلمی است که بتواند ارتباط و دوستی با دانش آموزان ایجاد کند. کلاسی پر جنب و جوش و فعال داشته باشد. آموزش به صورت دو طرف انجام بگیرد و معلم نقش راهنما داشته باشد و طرح کردن سوالات توسط دانش آموزان انجام بگیرد.
- یک معلم خلاق معلمی است که دروسی مثل ریاضی را با بازی و با نشان دادن اشکال به دانش آموزان تدریس کند تا بتوانند مفاهیم آن را به خوبی درک کنند و در زندگی خود بکار ببندند و از (فیلم، قصه و نمایش) در تدریس خود استفاده کند.
- یک معلم موفق کسی است که کلاسش در مسابقات مختلف مقام کسب کند، هیچوقت احساس نمی کند که زمان یادگیری به پایان رسیده و همواره در حال یادگیری است و بطور مداوم توانایی های خویش را افزایش میدهد و از روش های جدید و نوین در تدریس خود استفاده میکند.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

بحث و نتیجه گیری:

هدف: هدف ما در این پژوهش این است که بررسی ویژگی های یک معلم نمونه توانمند و موفق مورد سنجش قرار بگیرد.

نتیجه ای که گرفتیم: بنابراین به این نتایج دست یافتیم که یک معلم نمونه و توانمند و موفق دارای ویژگی های زیر می باشد:

خلاق و ایده پرداز است، حامی و پشتیبان دانش آموزان است، در تدریس از بازی و روش های نوین استفاده می کند، داری روحیه توانمند و مسئولیت پذیری است، صبور و مهربان و خوش اخلاق است، موفق و تحصیل کرده است، منظم و برنامه ریز و اهل تعامل است، داری اعتماد به نفس بالا و علاقمند به تدریس می باشد.

همخوانی با نتایج تحقیقات گذشته: نتایج پژوهش حاضر با تحقیقات حصارى (۱۳۹۸)، سرابی (۱۳۹۵)

شایسته فرد (۱۳۹۹)، شمشیری (۱۳۹۶)، شیروانی (۱۴۰۰)، عنانی سراب (۱۳۸۴)، کدخدایی (۱۳۹۵)،

محمودی بورنگ (۱۳۹۸)، نادمی (۱۴۰۰)، سلطانعلی (۲۰۲۱)، همخوانی دارد.

تبیین: چرا یک معلم خوب و نمونه و توانمند باید باشد؟

یک معلم باید خوب باشد و به گونه ای تدریس کند که دانش آموزان او را دوست داشته باشند و به او اعتماد کنند که باعث شود که بچه ها علاقمند به درس و یادگیری شوند.

یک معلم باید توانمند باشد تا بتواند دانش آموزان را در مسیر درست زندگی بهتر هدایت و راهنمایی کند و مانند یک حامی و پشتیبان در کنار آنها باشد و اجازه ندهد که به بیراهه بروند.

یک معلم باید در امر تدریس خوب و موفق عمل کند تا دانش آموزان ترغیب به یادگیری هر چه بهتر و علاقمند به جستجو و کاوشگری در محیط اطراف خود شوند

در نتیجه دانش آموزان با چنین معلم نمونه ای در آینده تبدیل به انسانهای موفق و مسئولیت پذیری درقبال زندگی خود در خانواده و هم در قبال جامعه و در ارتباط با دوستان و همسالان و افراد دیگر جامعه و هم در ارتباط خود با خداوند خواهند شد و به پیشرفت هر چه بیشتر کشور خود کمک خواهند کرد.

پیشنهادات: به مدیر و معاونین محترم مدارس سراسر کشور پیشنهاد میشود که شرایط و امکانات لازم را برای بازدید هر چه بهتر دانش آموزان از اماکن مختلف تاریخی و علمی و موزه ها و... فراهم کنند و با ایجاد فضا هایی باز برای یادگیری هر چه بهتر و با کیفیت بیشتر برای آنها همکاری های لازم را انجام دهند.

پیشنهاد دیگر آنکه برای استخدام و ثبت نام معلمان تحصیل کرده و خلاق و توانمند در امر آموزش و تربیت بهتر دانش آموزان و آینده سازان کشور جدید لازم را انجام دهند و باید سیستم آموزشی کشور همه تلاش خود را برای تربیت معلمان خوب انجام دهد و آنها را از جهات مختلف (مالی، معنوی، علمی و...) تامین کنند تا معلم در ابعاد مختلف به درجات خوبی برسد و بتواند بهترین خود را ایفا کند.

منابع

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

حصاری، مرتضی؛ خزایی، نور خدا و عمادی نور، مهدیه (۱۳۹۸). فرایند بهبود روند آموزش: نقش معلم در مقابل نقش دانش آموزان، انتشارات نخبگان علوم و مهندسی، ۴(۶)، ۳۴-۳۹.

سرابی، مرضیه و مهران، گلنار (۱۳۹۵). ویژگی‌های معلم موفق از دیدگاه دانش‌آموزان، همایش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران دوره سوره علق، آیات (۱-۵).

شایسته فرد، رحمت؛ غلامی، عبدالله (۱۳۹۹). اخلاق حرفه ای معلمی و تاثیر نگرش صحیح در پرورش متربی، فصلنامه علمی-ترویجی در حوزه اخلاق، ۱۰(۳۸)، ۸۵-۱۱۲.

شمشیری، بابک (۱۳۹۶). نقش و جایگاه تربیت فرهنگی در نظام تربیت معلم، فصلنامه مطالعات سیاست‌گذاری تربیت معلم، ۱(۲)، ۱۰۹-۱۲۴. شیروانی، علی؛ جهرمی، ساجده و همکاران (۱۴۰۰). شناسایی مهارت‌ها و شایستگی‌های معلم در آموزش و تربیت اجتماعی و سیاسی، نشریه: پژوهش در آموزش مطالعات اجتماعی، ۳(۳)، ۶۷-۹۴.

صیامیان، حسن و همکاران، ویژگی‌های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان، مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۲۲(۹۵)، ۱۱۳-۱۰۶. عنانی سراب، محمدرضا (۱۳۸۴). راهکارهای ارتباطی در گفتار معلم، مجله زبانشناسی کاربردی، ۷(۲)، ۱-۴۴.

فیض، سلطانعلی؛ الهی، ذبیح‌اله (۲۰۲۱). پیشینه‌شناسی اخلاق حرفه ای معلم در آموزش، نشریه اخلاق حرفه ای در آموزش، ۱(۱)، ۱۵۴-۱۷۵. کدخدایی، محبوبه سادات (۱۳۹۵). آموزش معلم: چیستی، چندگونگی و چگونگی، نشریه نظریه و عمل در تربیت معلمان (راهبردهای نوین تربیت معلمان)، ۲(۳)، ۲۷-۴۴.

کدخدایی، محبوبه سادات (۱۳۹۵). معلم دانشمند: نگاهی کاستی‌جویانه به دانش معلم، نشریه نظریه و عمل در تربیت معلمان (راهبردهای نوین تربیت معلمان)، ۲(۲)، ۳۳-۵۰.

کدخدایی، محبوبه سادات (۱۳۹۵). نگاهی کاستی‌جویانه به دانش معلم، فصلنامه تربیت معلم فکور، ۲(۲)، ۳۳.

محمودی بورنگ، محمد؛ نبعی، حمزه (۱۳۹۸). عوامل موثر بر هویت حرفه ای معلم: مروری نظام‌مند، نشریه توسعه حرفه ای معلم، ۴(۱)، ۷۷-۹۴.

نادمی، مهدیه سادات؛ محمدی آریا، علیرضا و خویینی، فاطمه (۱۴۰۰). سنجش رابطه حمایت عاطفی معلم و حمایت هیجانی دانش‌آموز با انگیزش درونی، بیرونی و بی‌انگیزشی تحصیلی با میانجی‌گری هیجانات تحصیلی، نشریه روان پرستاری، ۹(۶)، ۲۵-۳۷.